

Numerul 44.

Oradea-mare 2/4 novembre 1897.

Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Dr. Ioan Meșota.

Este bine, este datorită noastră, ca din când în când să impromptăm memoria acelor cari au contribuit la dezvoltarea culturii naționale.

Bărbatul, al cărui portret ilustrează pagina aceasta, a fost unul din aceia cari s-au făcut merite mari pe terenul instrucțiunii publice; cu plăcere venim dar să-i aducem prinoul recunoștinței pe aceste pagine.

Ioan Meșota s'a născut în comuna Dêrște lângă Brașov, la 1837. Tată-sau, curatorul bisericeii, om cu frica lui Dumnezeu, știind că învățătura e moștenirea cea mai neperitoare, l-a dat la școală, întâiu în școala de acolo, apoi în cea primară din Turcheș, mai apoi la Brașov unde, începând din clasele elementare, făcând patru clase gimnasiale în gimnasiul românesc, iar alte patru în cel luteran, termină la 1858.

Atunci, la îndemnul protopopului Ioan Popasu, se

DR. IOAN MEȘOTA.

duse la universitatea din Viena, unde doi ani de zile ascultă cursurile filosofice; apoi se duse la Bonn, unde își completează studiile și 'n urmă luă doctoratul în filosofie la 1861.

Terminând, se întoarse în patrie și fu aplicat ca profesor la gimnasiul gr. or. românesc din Brașov; iar după moartea directorului Gavril Munteanu, la 1870, a fost ales director al școalelor medii gr. or. române de acolo, funcțiune ce a îndeplinit până la moartea sa timpurie.

În tot timpul acesta, atât ca profesor, cât și ca director, a fost necontenit de model, îndeplinindu-și chiemarea într'un mod care i produse recunoștința și stima tuturor. Plin de iubire pentru cariera sa, a servit-o cu diligență neobosită, nu numai cu graiul, ci și cu condeiul.

Din scrierile lui amintim următoarele, pe care le găsim adunate în biografia scrisă de dl profesor Ioan Popea:

1. „Idei inițiative despre epigrafiă română”, în a treia programă a gimn. român (Brașov 1862).

2. „Dacii și resbelele lui Traian în Dacia“, în a patra programă (Sibiu 1863).

3. „Cum se formează caracterul“ în „Organul pedagogic“ al lui I. Popescu.

4. „Espunerea câtorva fenomene sufletești cu privire la expresiunile psihologice în limba românească“, în a șaptea programă a gimn. (Brașov 1866).

5. „Discursul ținut cu ocaziunea inaugurării catedrei de limba franceză“ (public. în „Conv. Literare“).

6. „Școalele rurale în paralelă cu gimnasiul“ (în a 12-a programă (Brașov, 1873).

7. „Manual de istorie universală pentru școalele medii, prelucrat după W. Pütz (Vol. I. Iași; Vol. II. Iași, 1869; Vol. III. continuat de A. Bârseanu, (București 1880).

8. „Femeia și emanciparea ei“ (prelegere publică), publicată în „Albina Carpaților“ 1877.

9. Diferite vorbiri ocazionale, mai cu seamă la încheierea anului școlastic și la sărbătoarea Sf. Sofii (ca cea de la Sf. Sofia 1870 cu tema: În ce constă adevărata cultură a spiritului și care e nobleța inimii? — publicată în „Albina Carpaților“ și reprodusă în „Școala și familia“ — ca cea din 1873 cu tema: „Creșterea națională“, publicată în a 13-a programă a gimnasiului (Brașov 1877), — și ca „Cuvântul“ din 1874, adresat maturisanților și publicat în „Școala și familia“ an. II. nr. 6).

10. Deosebiți articoli anonimi și pseudonimi, în organele noastre de publicitate.

11. Ca manuscrite au ramas:

a) „Logica și psihologia“, prelucrată după Lindner.

b) „Preparațiuni și traduceri“ din Horaț, Homer, Tacit, Sofocle și Plato.

c) „Istoria comerțului universal în secolul XIX“, traducere.

d) Articoli începuți, dar neisprăviți, ca: Cum trebuie tratat studiul limbii materne într'un gimnasiu român de 8 clase? — Învățământul istoric după raportul oficial al expozițiunii universale din Viena (1873). — Despre institutele române de creștere și instrucțiune din Brașov, etc.

După cum vedem, dice dl Popea, și în scrierile sale școala este prima sa preocupățiune, spre ea își îndreaptă Meșota în prima linie gândirile sale.

Atâta activitate literară a atras atențiunea tuturor oamenilor noștri de școală; iar Academia Română, supremul nostru areopag, care petrece cu grige tot ce se produce în literatura română, l-a distins, alegându-l membru corespondent la 13 septembrie 1877.

Nu mult s'a putut bucură Meșota de aceasta distincțiune. A început să sufere de răgușală, iar în toamna anului 1877 a căpătat aprindere de plămâni, din care a scăpat cu mare greu, înse i-au ramas atacate plămânile și la 19 ianuarie 1878 boala i-a stins viața.

Frumoasa lui bibliotecă a testat-o gimnasiului românesc din Brașov și din mica lui avere a făcut părătase institutele românești de cultură.

Perdere lui se poate numi cu tot dreptul o pierdere națională. Dânsul a fost un adevărat om de știință, foarte diligent, cu tact bun și cu autoritate chiar și înaintea străinilor.

A fost necăsătorit. Nici tatăl-seu nu mai trăia. Școala română îl va jeli totdeauna.

Ședetoare.

Una peste alta, lungi despicături,
Pâlpăe în vatră, cu sfiriituri.
Panglicuți de flacări, una câte una,
Iute printre lemne, se preling într'una,
Și cu vârful sfredel cresc și ce 'nmulțesc;
Limbi de șerpi, nu alta, și se 'nchipuesc.

Tinda-i măricică: dece 'ncap de-a bine,
Fine și cumetre, vesele creștine,
Cuscrici, fini, cumetri, buni de gură toți,
Mari ghiduși la glume și cu ochii hoți . . .
Ele, mai cu torsul, mai cu împletitul,
Cu alesătura, ori petecăritul,
Care cum se prinse, geaba să nu stea;
Unele mai ninse, că-i destulă nea
Când de ani e vorba să te 'mbătrânească,
Între umeri capul să și-l gârbovească.
Altele, neveste, inimi numai dor,
De-abiă 'n hora vieții cu bădical lor;
Altele, șcii colea, fete-fetișcane,
Ici mai resărite, dincua mai codane.
Și cu ochi ca focul care se 'ntreceau
Cu cel foc din vatră, când mi se priviau.
Noaptea-i lungă foarte; iarna 'n toiu, când cerne,
Când frământă-a moină, când troeni așterne.
Iaca, laolaltă se mai string, o trec:
Nu-i prea lungă noaptea când mai mulți petrec.

— Măre, rise astăzi soarele nu-i vorbă;
Ce folos; vicleanul fu cu ghiță 'n torbă, —
Prinse Moș-Teleancă a roști, ridând, —
Ochii, doue slofuri se făceau, vedând . . .

— Ochii, calea-valea; iarna, n'or să fiarbă.
Eu vodușii și țapii prinși cu sloi de barbă;
Caprele, incaltea, cam pe la apus,
Nu-ș puteau nici ține iudulia 'n sus, —
Dise nea Vlăduță, și toți haz făcură.

— Să vă spuie eu alta . . . Toți atunci făcură.

Moș-Parfeni prinse a tuși, apoi
Dise: Măre frate, n'a mai fost la noi
Ger ca astăzi, pace! Clopotului mare
I-a 'nghiețat și limba. Ce mai supărare
Pe săracul dascăl până l-a urnit:
Ce folos, — că, uite, a sunat dogit.

— Asta nu-i nimica, oameni buni. Minune
Fu la mine-acasă. Numai cât oi spune
Și ve-ți face cruce. A 'nghiețat, măi frați,
Limba Saftei melc, — iacă, o 'ntrebați.
Gura ei, ca moara, n'a umblat o elipă:
Ger, păi cum!

Ce hohot izbueni în pripă!

Safta, supărată, ride ris mănzesc:
— Ei, păi veți? În casă nici să nu vorbesc!
Ast' ai vré . . .

Cu hohot toți rid și mai tare.

— Lasă, leică, — gluma n'are supărare,
Dise a de gazdă; dumnealor așa-ș:
Noue nici odată nu ne lasă pas.

— Uf! Marine, du-te dracului d'aicea!
M'ai pișcat . . . me doare . . . — Nu umblă cu pricea
Fa, Gahișo neică . . . Dacă te-am pișcat,
Dragă-mi ești ca țilei soarele 'nnălțat.

— Ia mai bine spue unul o poveste,
Dragă la surate, dragă la neveste.

— Să vă spui povestea cu cucușul roș,
Dragă unui tinăr, dragă unui moș.

— Fugi, incolo, Mihneo, — lasă-l în coteață,
Să ne dea de veste cătră dimineață.

— Nuș' de-o fi poveste ce v'oiu spune eu,
Să me bată înse unul Dumneșeu
Dacă nu-i stafie la bisericuță . . .

— Păi o fi! Cum asta? Spune, nea Vlăduță.

— Păi, bisericuța, șciți, s'a năruiț
Cam de mullă vreme. Am tot aușit
Ași pe unul, mâne p'altul, nu odată,
C'o stafie, noaptea, dese ori s'arată . . .

Toți ascultă mulcolm, strinși, infiorați,
Și cu ochii țintă, la flăcău holbați . . .

— Cum ve spui, eri luna, me 'ntorceam agale
De la tîrg, cu carul, ostenit de cale.
La bisericuță carul se opri.

— Dau în boi, — degeaba! Nu se pot urni.
Fac o sfântă cruce, le mai trag o gură, —
Aș! nici gând să plece. Frica me și fură.
Iac' atuncea, mare, par' c'aud șoptind,
Și 'n lumina lunei vîd ceva undînd, —
Alb, ca varul . . . Doamne, pîrul sub căciulă
Îl și simt măciucă, iar subt coastă-o sulă
Mi se 'nfipse. Alba, — nu șciu ce-o fi fost, —
Se plimbă o clipă, par' că fără rost,
Și întinse mâna, — da, avea și mână,
Lungă, șcii, s'ajungă și să mai rămână; —
Și pe urmă . . . nu șciu ce-am făcut, ce-am dres;
Me treziiu acasă, — lemn, din drum cules,
Înghiețat de spaimă. Inima, șcii bine,
Ca un puiu de vrabie se bătea în mine . . .
Eu întreg, murisem; ea mișcă, trăiă,
Ca să spue Leanchi că pot învia.
Învaiu, așa e; dar de-atuncea, frate,
Nu mai trec p'acolo nici pe inserate,
Uite, să-mi dea Grecul de-arendăș, porumb,
Ori să-l pue 'n pușcă și să-l facă plumb . . .

Frica mai trecuse între cei de față
Și rideau acuma cu mai multă viață,
Că avea o mutră, bietu Vlad Bălan,
Par' că i-o spălase dracu cu șofran . . .

Iacă se aude o hăimăitură
Foc de furioasă. Toți atunci tăcură.
Și se 'nceingă satul, într'o clipă, mîi,
De atîta larmăț groaznic de dulăi, —
De părea că turcii dau năvală 'n țară, —
Sabie străină cu foc și cu pară.

— E stafia! strigă nea Bălan, de ceară;
Așa latră câinii când s'arată iară . . .
Și mi se ridică, bietu, spăimăntat,
Mult mai lung le pare, și mai subțiat.

Dar atunci Huzmete, un cogeă zăplanul,
Liberat din oaste, mai aproape anul,
C'un pumn să-ți sfărime un părete 'ntreg, —
— Ia să m'êc eu frate, și să vîd, n'o leg?
Dice. Dar atuncea, puica lui, Catrina,
Strigă: — Nu te duce, să te ia haina,
Și să mi te 'ntoarcă ori lunatec, ori
Mort să te găsească satul, mâne 'n țori.
— Măre, fugi incolo, lasă-me, surată,
Că soldatu 'n oaste vede multe-odată:
Ce stafii! ce iele! ce mai vârcolaci!
Mai să te sugrume, — și ce sluj le faci,
Dacă de la oaste nu veniiu lunatec, —
Scap eu de stafie, — aibă 'n ochi jăratec!

— Nu te duce; las-o . . . pe pustii! grăiese
Toți. Flăcăul pleacă . . .

Câinii hămăiesc
Mai puțin acuma, par' că mai departe . . .
— Ti! ce e cu spaima, când la toți se 'mparte,
Dice Moș-Parfeni. O fi fost vr'un lup,
Și noi cu stafia, de odată, țup!
N'aușii pe unde câinii dic din gură?
Lup fu, și cu cinste toți mi-l petrecură.

— Lup a fost, că uite, s'a 'nmulțit de foc.
Arendășul ăsta n'are cap de loc:
Ia să cheme satul și bătai să facă,
Doue, trei . . . atîta, șcii, colea, să-ți placă, —
Și să veți și lupii, mai poftesc pe urmă? . . .

— Ce-ți strici vorba, Mihneo; pe-arendăș îl scurmă
Vulpea lui din casă. Ce codană, hei!
Al zăpciu cam toarce din fuiorul ei . . .
Pasă-mi-te grecul a cam prins de veste:
I-a pus lanț, dar dînsa șcie-a trece peste . . .

— Păi, codană, leică, d'alea ochii 'n jos,
Și pe dracu-l fură, noaptea, pe de 'n-dos . . .
E cocoană, ci-că . . .

— Păi din tîrg cocoane,
Leică Trandafire. Le socoți icoane,
Și, duré-m'ar capul, de sfinte ce sînt, —
Nu-ș cum le mai ține Domnul pe pămînt . . .
Când eram în oaste, eu Marin Tăciune,
La don' Căpitanul vistavoii me pune . . .
Ce mai cocoaniță! șcii, nu alt . . . s'o sorbi! . . .
La oraș, bărbații, deii, mai toți sînt orbi . . .
Cum să spui . . . păi uite . . . iaca . . . șciți . . . la mine
Se uită cocoana . . . Și . . . și eu . . .

— Marine,
Păi așa ți-e vorba? fire-ai fi, să fi!
Nu te uși, Gahișo cu ce ochi șaii
Mi te săgetează? ride-a ris o leică.

— Aăleo, leicuță Mando, ce suveică
Îți mai este limba, pentru vorbă rea.
A fost-fost, odată . . . fără vina mea,
Și ce-a fost . . .

Atuncea, iacă și Huzmete,

Și tăcură 'n clipă moși, mueri și fete.
— Am vădut stafia . . . Veți ce e, să poți?

— Ai vădut-o?

— Bine, cum ve vede pe toți . . .

Me porniu d'acea la bisericuță,
Fără fir de frică, drept pe potecuță,
Scărțâia zăpada . . . Iar stafia mea,
Cum a prins de veste, în loc să me ia
Și să me trăsnească, mi s'a pus pe fugă,
Cu nu-ș-cine încă, cu palton și glugă . . .

— Iaca taci, Huzmete! . rise Mărgărint.
— Să me bată unul Dumneșeu, de mint!
Când spuneam eu, măre, că nu e stafia . . .
— Dar atunci, Huzmete, cum socoți să fie?

— Cum socot? Păi asta, o fi el ceva.
Vorba e, pricepe lucrul cineva?

— Aoileo, e vorba a de-adinioare,
Dice lelea Safia și sări 'n picioare.
Vulpea de la curte . . . 'coana ălui grec . . .
Fi'n-că sânt cocoane . . . uite cum petrec!

Ce de ris, de glume, șcii, cu socoteală, —
Fire lucitoare ca dintr'o beteală,
Au țesut cu toții, — tort de ședători, —
Până ce cucoșii au vestit de dori.
Și porniră, mândru lângă-a lui mândruță,
Dar câtând cu frică spre bisericuță . . .

N. RADULESCU-NIGER.

Brutus în fața istoriei.

„Caritas generis humani“.

Brutus.

Mulți istorici socotesc pe Brutus ca asasin ordinar, il zugrăvesc cu niște culori negre.
Această părere trebuie să înălțurată ați;
Brutus este socotit ca un mare patriot, un om care și-a sacrificat interesele personale pentru interesul comun.

Fără scrierile lui Cicerone, n'am cunoaște pe Brutus; legătura de prietenie dintre Brutus și Cicerone a ținut vre-o zece ani, în acest timp Cicerone și Brutus au avut o lungă corespondență, scrisori cari au fost nimicite afară de douăzeci și cinci, scrise după moartea lui Cesar. Autenticitatea acestor scrisori a fost adesea contestată, distinsul critic german Frederick Hermann de Goettingen a publicat o serie de studii asupra acestor douăzeci și cinci de scrisori.

Brutus era urmașul unei nobile familii din Roma, nepot lui Caton, cumnat cu Cassius și cu Lepidus, ginere al lui Apius Claudius și în legătură cu tot ce avea Roma mai aristocratic.

Tineretea a petrecut-o studiând la Atena filozofia, revenit în patrie, duse o viață regulată și simplă.

Eră mai mult admirat din cauza tăriei de caracter, trăise într'un mediu stricat și eșise un model de virtute, mama sa Servillia fusese amanta lui Cesar; când îmbătrâni și dictatorul caută alte femei, mai tinere și frumoase, Servillia pentru a nu-i scăpa din

mână puterea, înlesni căsătoria uneia din fetele ei cu Cassius și pe cea mai mică o dete după Lepidus.

Cicero ne povestește următoarea anecdotă:

Un tiner nobil roman străbătea Cilicia, silit de împregiurări lăsa o parte din bagaje unui prieten; acesta muri, bagajele fură sechestrate și se găsiră în ele portretele surorilor lui Brutus, cu drept cuvânt dice Cicerone, fratele poartă numele de: „brutus“ și cumnatul de „lepidus“¹

Din această anecdotă se poate vedea cinstea surorilor lui Brutus.

Brutus avea 37 de ani când s'a dat lupta de la Farsala, eră în plină maturitate, eră în vârsta în care Romanii se dedau cu totul luptelor politice; dar el stetea retras nerăvnind să ocupe nici o demnitate. Brutus avea mare simpatie pentru Cicerone, pe când densusul insoția pe Cesar prin Asia, auți că Cicerone se retrase la Brindes și suferia amenințările Cesarienilor și Pompeienilor cari îl primiau ca inamic, Cicerone eră descurajat, Brutus îi scrie spre a-l incuraja: „Ai făcut fapte care vor vorbi de tine, cu toată tăcerea ta“²

Di Gaston Boissier eminentul istoric, profesor la Colegiul Franței, a ținut în cursul său:

„Brutus este figura luptătorului politic desinteresat“.

Când eră vorba despre patrie, despre binele poporului roman, Brutus eră gata să facă ori ce sacrificiu.

Brutus și cumnatul seu Cassius erau oameni energici și patrioți convinși. Cassius aușind de complotul ce-l pregătiau Cesaristii, voind să proclame regeatul, propuse lui Brutusuciderea lui Cesar, proiectul fu primit fără ezitare.

Și puțin timp după întrevăderea dintre Cassius și Brutus. Cesar peri ucis în senat în ziua de 15 martie.

Brutus eră șeful conjurației, cu toate că Cassius propuseseuciderea.

Cicerone dice despre Brutus și Cassius:

„A lucrat c'un curajiu de bărbat și c'o prudență de copil: „animo virili, consilio puerili“³

Republicanii șcieau sufletul curat al lui Brutus, și vecinic îl întăritau, îl indemnau să vegheze căci republica e în primejdie.⁴

Deci toată țara vedea în Brutus pe mântuitorul, pe salvatorul patriei, cu toate că a doua zi, după ce tiranul murise, întreaga republică se întrebă dacă va mai ave poporul roman un al doilea Cesar.

Ca toți oamenii mari, Brutus avea încredere oarbă în popor, în acei care îl incurajă; dar odată asasinatul făcut, republicanii se transformară imediat în servili Cesareni și gata să răsbune pe marele Cesar. Suflet mare și cinstit avea Brutus, eră cel mai sincer patriot și prieten⁵ al poporului.

Marele republican Brutus eră un filosof consumat, scrisese o mulțime de opere filozofice și se calausă de această devisă: „Caritas generis humani“, iubirea genului omenesc.

Expresie sublimă și nouă pentru putredul stat

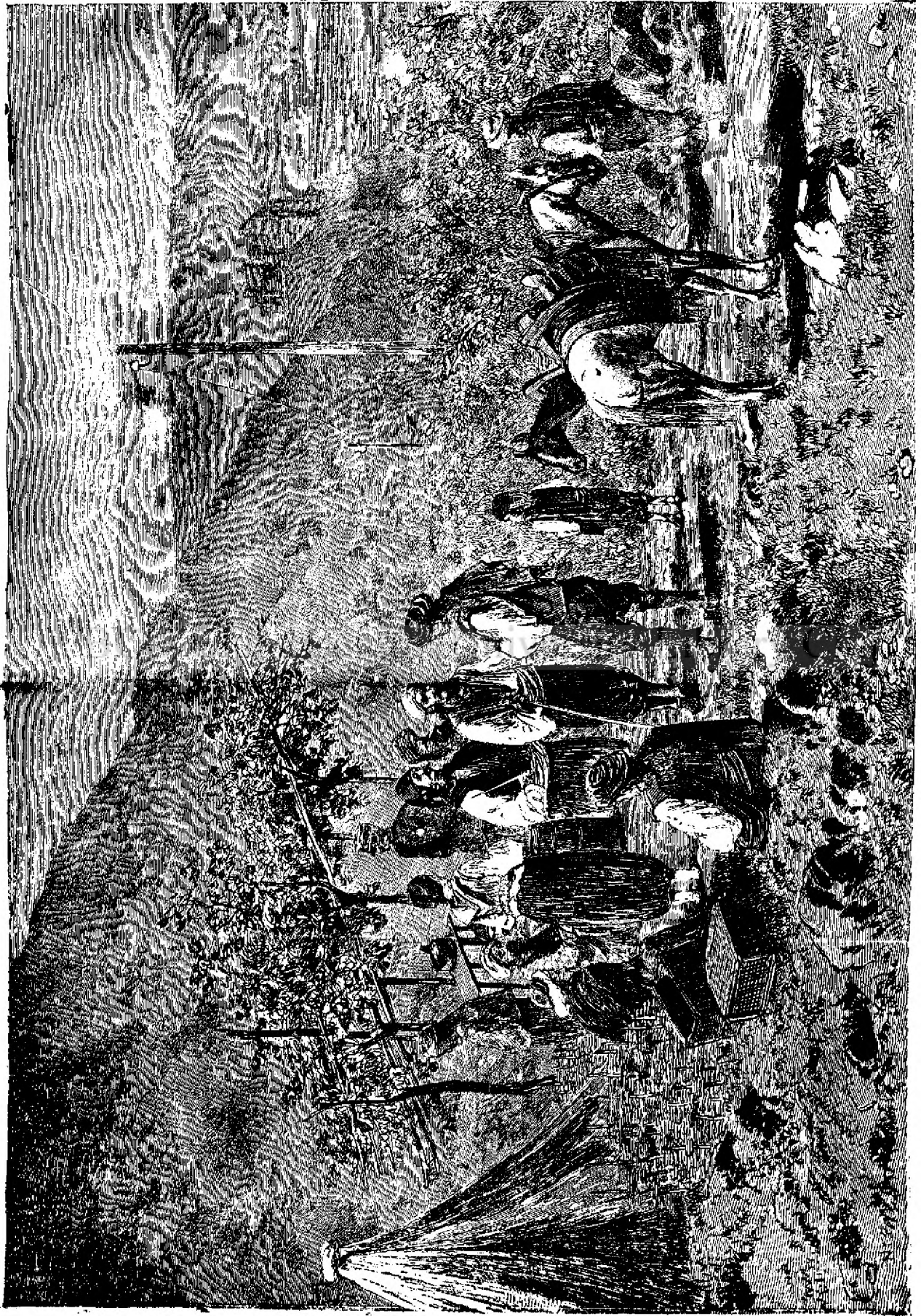
¹ Ad Att. VI. I.

² Cic-Brut . . . 76.

³ Ad Att., XV. 4.

⁴ A. Renand. Les Vanieus.

⁵ F. H. de Goettingen. Brutus, pag. 315. vol. II.

D E L A N G I C A T T A R O .

roman, expresie care ne zugrăvește minunat de bine pe Brutus.

Pe când Cicerone eră ucis mișelește, Brutus ră-tăciă prin Grecia, voind să-și stringă o armată ca să lupte contra Cezariștilor.

Om cinstit dar nenorocit, atât fu de nenorocos, încât poporul roman născoci următoarea legendă:

În tăcerea unei nopți obscure, o fantomă apărū în fața lui Brutus: Cine ești tu? întrebă asasinul lui Cezar.

„Sunt nenorocul teu, răspuse năluca dispărând.

Născut pentru fapte mari și limpeți, trăi într'o epocă turbure care nu-i dete nici o di fericită. Se spune că sinucigându-se Brutus, ar fi ȝis vorbele lui Euripide: „Virtutea este un moft”,¹ a fost virtuos și a murit hulit ca cel din urmă criminal.

Din scrierile lui Cicerone reiese, că Brutus eră un bun patriot, credincios republicei.

Caracterul lui Brutus apare curat și plin de ca-lități morale în această societate depravată.

Cezare de și însurat, avea mai multe amante, tot asemenea Antoniu și ceialalți mari demnitari; de și monogami cu numele, ei erau poligami de fapt. La Roma devenise un obicei ca bogății să aibă pe lângă soția legitimă două sau trei amante, astfel se explică și marele număr de copii naturali.

Brutus se poate asemăna cu M. P. Catone, un suflet care simția dureri când vedea în ce stare ajun-sese statul roman.

Fire entusiastă, a creȝut că prinuciderea lui Ce-sar statul roman putea fi salvat, s'a înșelat; tiranul a murit, dar tirănia urmă a trăi.

Nu caracterul seu l-a împins pe Brutus la asasi-nat, ci purtarea lui Cezar.²

Crîma lui Brutus nu poate fi socotită ca ruși-noasă. ea arată că mai există Romani virtuoși și cu iubire de patrie.

S'a susținut că Brutus eră degenerat, și predes-tinat crimei, această teorie trebușee înlăturată, ȝice dl F. Hermann de Goetlingen, este o teorie ridiculă.

STEFAN MICU.

Aceeaș soartă . . .

(După Schiller.)

*Privesce, cruntul meu vrăjmas,
În lupta asta pentru viață,
Cât ne urim, cât ne torim.
De cum se face dininecăt —*

*Să 'nferbîntați inimă la fel
De-a soartei crudă ironie
Și ne trezim târziu de tot
Cu câte-o buclă argintie . . .*

C. XENI.

¹ Tragedia „Medea”.

² Gustav Boissier. Ciceron et ses amis.

În luna maiu.

Poesie în prosă.

Să ne inchipuim eroii povestirei în haine antice, un fond de dealuri fără arbori, pe cari apusul soarelui îi scaldă într'un roșu-violet saturat -- și întreaga idilă s'ar pute transpune în timpurile Greciei vechi.

În fapt înse povestirea se întâmplă în ȝilele noastre.

Într'o grădină.

În foisorul încungiurat de iasmini și lilieci înflo-riți stau doi enși. Un fecior și o fată. În toiul lunei maiu e natura întreagă și în luna maiu a vârstei lor sunt și cei doi tineri.

În minunata lună maiu.

Albe ca florile iasminului sunt și sufletele lor.

Doar prin visuri au presimțit dragostea.

Soarele apune respândind fire de purpur prin vȝz-duh. Cămășuța Dumneȝeului se închide cu grige, scu-tindu-se de răcoroasa rouă a nopții; păsările își caulă euburile lor, incel, fără cântări, ca și când s'ar feri să nu deștepte pe un fluture, ce a adormit cu aripele lipite de olaltă. Toată natura se pregăteșee de culcare. căci pe cer răsare luna, severa straje a nopții, argin-ȝind muchile dealurilor, pe cari le umpluse cu câteva clipe mai nainte cu porfir soarele ce apunea.

Totul tace și tac și cei doi amanți.

Se iubiau de mult fără să o șcie. De câte-ori n'a îmbrățișat fie-care dintre ei perina patului și plângend i-a șoptit vorbe de dragoste; de câte ori n'a sărutat așternutul, fără să șcie de ce o face?

Se nimerise să fie singuri. Se preumblaseră prin grădină, iar după ce au obosit, s'au aședat în foisor. I-și spusesară lucruri indiferente și acuma nu mai șcieau ce să-și spună.

Steteau amēndoi nemișcați, visând, ca și când n'ar fi fost doi.

De când răsărise luna cu fața ei palidă și strictă. Căldura, sburdalnica copilă, fugise după tatăl ei, care răsăria într'alte lumi. Vēntul trezit de răcoreală din culcușul seu cald, începū să alerge, ca să se încăl-dească și se șguli printre foile iasminilor și ale lilieci-lor. Zărind doi oameni în foisor, se lipi de trupurile lor calde și îmbrățișându-i, îi făcū să tremure.

Atunci feciorul, prins de fior, întinse înconșciu mâna și cuprinse talia fetii, ea își lăsă tot atât de in-conșciu capul pe umērul lui. Și cum steteau așa, ali-piți de olaltă, în loc să le treacă frigul, începură să tremure și mai tare, de și sângele le ardea în obraji.

Luna, șireata, trimise o rază să vadă ce fac cei doi îndrăgostiți, căci pe cât se arată de curioasă, îi plac și ei lucrurile astea.

Raza aduse solie bună, iar ea se retrase discretă după un nor.

Tinerii remaseră în întunerec și totuș se vedeau atât de bine.

Lui i se părea că cerul instelat în fața iubitei sale și prin ochii ei îi vedea în suflet. Întocmai pre-cum cuprinde fie-care stea a cerului o lume întreagă, așa cuprindeau lumi de sentimente și acei ochi albas-tri, adēne scānteietori.

Și cum florile albe ale iasminului respândiau un miros mai îmbētător decăt ȝiua, care din ce în ce de-venia mai intensiv, cum întunerecul creșee și cu el liniștea, așa că pieptul fetii se auȝia bătēndu-se de

subșoara lui și cum părul ei îi ghidilă obrazul aplecat asupra obrazului ei fără de a-l atinge, șoaptele nepreceptute ale nopții deveniră pricepute de urechia lui, căci el se aplecă să o sărute. Dar ea se retrase încetinel și cu vocea inecată de răgușită, cu glas străin, șopti: „Ah, lasă!”

Și el o lăsă și mâna i-a căzut grea de pe talia ei.

Dar cu glas străin șoptise ea acele vorbe, cu glasul instinctului de fată, care e câte odată atât de departe de instinctul de om. N'a fost par că vocea ei, care conturbase liniștea aceea atât de frumoasă.

Zefirul putând să-și afle din nou loc între cei doi, îi cuprinse iarăș pe amândoi de chilin.

Atuncia fata tremurând deveni iarăș ea și ea împinsă de un magnetism nepetrans, își încleștă brațele de gâtul lui și îl sărută.

Cu ochii țintiți asupra pupilelor ochilor ei închiși, el sorbi din polirul virginal al gurii iubitei sale neasemenat, nesfârșit nectar și de și nu mai vedea stelele cerului strălucind sub fruntea ei, simția cerul în brațele sale.

Luna eși tiptil de după nor și se uită la cei doi amanți. Convingându-se că ei nu o văd, eși tot mai mult la iveală și făcū o cale lungă, lungă pe cer, fără ca cei doi, cari se aflaseră, să o zărească.

Așă se sărută parfumul florilor cu murmurul pəriului, cântecul privighitorii cu luciul luceafărului de dimineață, așă se sărutau ei cu suletele ca floarea răsminului pe timpul Greciei antice și așă se sărută și ađi în luna maiu.

În minunata lună maiu.

SEXTIL PUȘCARIU.

S e a r a.

*Lucafărul a resărit,
Natura 'n paza lui s'o culce,
Și-un acr suflă negrăit
De lin și dulce.*

*Se 'nalt' un glas din când în când,
Și-nu murmur curge plin de pace:
E doina la izvorul blând
Ce nu mai tace . . .*

*Și-al farmecului sfânt sărut
În taină inimile frânge:
Cu frunzele 'n al sîrui scut,
Amorul plânge.*

ALVESCU.

Un bancher foarte sgârțit caută un casier. Se presintă Ilie Spârgeanu, un casier deja cunoscut.

— Am auđit că aveți nevoie de un casier, domnul meu.

— Da, tocmai, am nevoie; dar să ți-o spun, la mine amplexiunile lucrează 14 ore pe ăi; te poți prinde la aceasta?

— Cum nu, dle bancher, me prind, eu sūnt nevoieaș și-mi place să muncesc.

— Dar nu uită, 14 ore, poți sta închis 14 ore?

— Vai de mine, cum de nu; eu am stat 5 ani . . .

Desilusii.

De Louis Faran.

Unde trebuie să duc pe dna?

În picioare, cu o mână pe uscioara cupeului seu, Diana de Pujolo se gândi o clipă, apoi, în sfârșit, după o esitare ușoră, dete adresa atelierului pictorului Derfaut și se instală comod, aranjând în giurul ei pernele cu față albastră, pe când vizitiul își biciuia calul și cupeul se depărta repede.

Înaltă, sveltă, sprintenă, cu trăsăturile chipului fine, buzele roșii, ochii negri, cu privirea pėtrunđitoare, Diana oferia tipul complect al frumuseții perfecte.

Trăsura sbură repede spre intrarea Villierge.

Tinera femeie inăbuși un oftat: se plictisii.

Se hotărise să-și facă portretul, sperând să găsească cu aceasta o distracție, o ocupație, care să înșele puțin monotonia lungă a ăilelor ei.

Nu cunoșcea pe Georges Derfaut, dar ea amintire a cătorva tablouri d'ale lui, cari îi plăcuseră mult la ultimul salon de pictură, îl alesese și-i căutase adresa.

Acum par că-i părea reu, temându-se de oboșeală și plictisală, în ședințele de posat ce va trebui să le fie.

Nici odată viața nu i se păruse mai tristă ca în timpul de față. Nici odată nu se simțise mai izolată, așă de singură. În trecut, în prezent, în viitor, nu vedea decât desilusiune și descurajare.

Orfană din copilărie, toată viața ei de fată se strecurase între zidurile posomorite ale unei mănăstiri. Se măritase tinără, și fără dragoste, cu un om cu mult mai în vėrstă decât ea, care o lăsase vėduvă după câteva luni.

Bun înțeles, de la vėduvia ei, cererile și declarațiile de tot felul o asaltaseră mereu; dar între toți suspinătorii acestcia, nici unul nu putuse izbuti s'o intereseze și dēnsa îi respinsese unul după altul.

Nu iubiă lumea, n'avea familie și o oboșeală mare o cuprindea, gândindu-se că de aci înainte eră condamnată să tirască așă până la capet viața asta singularică și goală, fără bucurie și fără speranță.

Oprirea trăsorei o smulse din gândurile ei; sosise în fața atelierului pictorului.

II

Diana nu se întrebese nici măcar o clipă peste ce fel de om o să dea, dar fără să se întrebe, se gândise că Derfaut trebuia să fie dacā nu un om bėtrân, un om în vėrstă.

Spre marea ei surprindere, artistul eră foarte tiner, și eră afară de asta și foarte frumos, de o frumuseță bărbătească, inteligentă, care atrăgea îndată simpatia.

El, vėđend pe tinera femeie, nu-ș putū stăpăni o mișcare de admirațiune adāncă, și ea zimbise, fericită în sine că eră așă de fermecătoare.

Vorbiră câteva clipe, și prima ședință fu fixată pentru ăiua următoare.

Când Diana se urcă într'un cupeu, lāsă geamurile de la uscioară, bāgēnd de seamă pentru prima oară că eră frumos și că miroasă a primăvară.

A doua zi, tinăra femeie petrecu toată dimineața într-o agitațiune mare, esitând între toaletele ei cele mai frumoase și neșciind pe care s'o aleagă; în sfârșit se holări pentru o rochie de catifea albastru-safir.

De ce ținea să fie așa de frumoasă? Pentru portret sau pentru pictor? N'ar fi putut să spue, dar nici odală nu pusese alăta grige, ca să-și scoată la iveală frumusețea.

Sedința i se părû scurtă, și se întoarsese acasă cu ochii strălucitori și buzele zîmbitoare.

Cu toate că Derfaut nu se depărtase nici măcar o clipă din rezerva și respectul cel mai mare, totuș ea era sigură de impresiunea adâncă ce produsese în el.

Și Diana cădû pe gânduri.

Negreșit, nu se cunoșceau; nu șcieau nimic unul de altul; dar amândoi erau tineri, amândoi frumoși, și au să se iubească!

Și dânsa se gândia că ar fi fost o nebunic ca să nu se mai gândească la vârsta ei, la o a doua căsătorie!

III

Săptămâna viitoare, în ziua fixată pentru visite, tinăra vâdುವă, mai frumoasă ca totdauna, cu grația elegantă de damă mare, făcea onorurile salonului seu la vre-o opt femei frumoase, care vorbeiau așa și pe dincolo, ca ciripitul păsărilor în pom.

— Ei bine, dragă, se vede că vrei să-ți faci chipul nemuritor cu penelul lui Georges Derfaut? întrebă de odată una din ele.

Diana se plecă puțin spre cămin, ca să-și ascundă o roșcală ușoară, pe care o simți că i se urcă în obraz, auzind prouunțându-se numele pictorului.

— Georges Derfaut, urmă alta, a făcut portretul copiilor mei, anul trecut. Un adevărat talent, dnelor... E tiner încă, dar o să vedeți dacă peste câțiva ani n'o să fie numărat printre cei mai mari artiști!

— Și afară de asta, adaogă a treia, e instruit, spiritual, distins, e de lume în toată puterea cuvântului! Neveasta lui e de asemenea încântătoare. O înțelnesc de asemenea la prieteni. Căsătoria lor e roman, un roman de dragoste...

Colo lângă cămin, Diana s'a plecat și mai mult ca să-și ascundă gălbencala, ce de-odată i-a învălît obrazul. Părea emoționată.

Apoi, convorbirea s'a schimbat; se vorbeșce acum altceva.

IV

Au îndelungați au trecut de atunci.

Diana de Pujols, sub un oare-care pretext, nu s'a mai întors la atelierul tinerului pictor și portretul a ramas neisprăvit.

Creștin bun.

*Dacă-ar fi o rugăciune
Sfântă, numele-Ți iubit,
Și iubirea mea ferbinte
Piu canon de mântuit;
Dacă tu ai fi icoană-n
Templu pusă la-nhinat:
Eu aș fi atunci creștinul
Cel mai piu și devotal.*

EMILIAN.

Există ființe nemuritoare?

Se șcie ați că viața unei ființe, fie om, căne, insectă sau plantă, este rezultatul activităților conlucrătoare ale numărătelor celule care constitucesc organele acelei ființe. Celulele sânt formate de o substanță albuminoidă particulară, căreia i se dă numele de *protoplasmă*, dar care nu poate fi definită chimiceșce, de oare-ce constituirea ei, căte poate de complexă, e extrem de variabilă, nu numai de la o celulă la alta, ci chiar dintr'un moment într'altul, la aceeaș celulă. Sânt o înfinitate de protoplasme, cari toate presintă o proprietate comună, aceea de a fi viețuitoare. O protoplasmă, care nu mai trăeșce, nu mai este protoplasmă. Precum nu șcim, în starea actuală a cunoștințelor noastre, adevărata constituire a materiei viețuitoare, tot așa nu șcim origina. Nici un chimist n'a reușit până acum să-i facă sintesa. Șcim numai, în urma refutației strălucite a generației spontance de cătră Pasteur și Tyndall, că, actualmente, în mediile pământeșci accesibile cercetărilor noastre, ori-ce protoplasmă nu poate proveni decât de la o altă proto-

Surioarele.

lasmă preexistentă.

De altă parte, se șcie că toate ființele viețuitoare, vegetale sau animale, au o durată, mărginită dar că moartea indivișilor nu aduce cu sine și dispariția tipurilor organice pe cari le represintă. Ființele viețuitoare au proprietatea de a se reproduce. Într'unul sau mai mai multe momente ale existenței lor, un număr oare-care de celule speciale pot să se despartă de organism, să crească, să se înmulțească și să evolueze, așa încât să formeze indiviși noi cari să semene cu aceia de la cari provin celulele. Se poate dice dar, întrebuițând expresia pitorească a lui Claude Bernard, că elementul reproducător este verbul *a derent*; este un centru de atracție chimică și morfologică, sediu al unei munci evolutive de o extremă activitate, care

duce la formarea unui nou individ. Dacă, împreună cu biologia germană, am desemna sub numele de *soma* totalitatea celulelor din corpul individului, cu excepția celulelor reproducătoare, cari constituiesc *germenul*, am pute considera *soma* ca partea muritoare a individului, pe când *germenul* urmează a trăi în urmașii lui, se transmite din generație în generație și, prin urmare, e nemuritor. E evident că, dacă individul moare fără urmași, sau dacă elementele reproducătoare pier în timpul evoluției lor, *germenul* e distrus ca și *soma*; *germenul* este, deci, susceptibil de a pieri, de și în puțință de a fi nemuritor.

Am considerat până acum numai ființele cu o structură mai mult sau mai puțin complicată, formate din întrunirea unui mare număr de celule și numite, tocmai de aceea, *ființe pluricelulare*. Alături de ele există o categorie întreagă de organisme, precum, de exemplu, infusoriile, al căror corp nu se mai poate descompune în celule, și care e constituit numai din o mică masă de protoplasmă, absolut asemănătoare cu o celulă oare-care a ființelor superioare; acestea sînt *ființele unicelulare*, profolite sau protozoare.

Celula, fie izolată, în stare de organism unicelular, fie asociată cu alte celule într'un organism pluricelular, are o viață proprie; se hrănește, crește și se reproduce. Ca ori-ce ființă viețuitoare, celula are o durată mărginită: după ce atinge apogeul manifestării forțelor sale vitale, îmbătrânește și moare.

Causele cari determină moartea celulei sînt multiple, ca și acelea cari provoacă sfârșitul ființelor superioare. În afară de răniurile accidentale produse de agenții exteriori, modificările mediului în care protoplasma își găsește elementele constitutive, și usarea ~~natură~~ a acestei protoplasme sînt cauzele morții fiziologice a celulei. Nu șcim absolut nimic despre usarea protoplasmei; constatăm numai efectele. Vedem numai celule cari, după ce au trăit un timp mai mult sau mai puțin lung, încep să slăbească, fără ca condițiile fisico-chimice ale mediului care le înconjoară și care a permis sinteza lor organică, să se schimbe, cel puțin în aparență, și le vedem, în sfârșit, murind. Sîntem siliți să admitem că substanța lor a suferit modificări chimice sau fizice incompatibile cu manifestările vieții, și presupunem că această substanță s'a usat cum se usează și roatele unei mașini cari au funcționat multă vreme. Care este, înse, natura acestei usări? Se face, oare, o transformare chimică a materiei organizate, sau o schimbare în gruparea moleculelor ei? Nu șcim. Nu șcim nici cauzele morții, nici origina vieții.

*

Celula dar, și ființa unicelulară sînt susceptibile de a peri, și când mor, sînt înlocuite de un cadavru, ca și un animal sau un vegetal pluricelular. Asupra punctului acestuia toți fiziologii sînt de acord; ei încetează de a mai fi, înse, când consideră reproducerea celulei sau a ființei unicelulare.

Dacă lăsăm de o parte modurile particulare și singuratece de reproducere, gemațiunea, sporurația, cari se observă la unele celule, celula se reproduce prin scissiparitate sau divisiune. Crește pentru un timp oare-care, ajunge până la un volum determinat, variabil după specia celulei, și, apoi se taie în două. Nu mai există, spun Götte și partizanii sei, moartea este pentru celulă o urmare a reproducerei. N'au murit, răspund Weisman și adepții sei, fiind că n'a lăsat nici un cadavru; reproducția prin divisiune transmite viața și organizația fără întrerupere: ființele unicelulare, de

și susceptibile de a peri, ca și germenul ființelor pluricelulare, sînt nemuritoare.

Aceste două opinii, în aparență absolut contradictorii, sînt, totuși, expresia realității și se completează una pe alta; au, înse, nevoie de a fi explicate.

E evident că, dacă considerăm celula sau ființa unicelulară ca o individualitate, constituind un *eu*, cum dic metafizicii, această individualitate încetează când celula se împarte în două. Celula-mamă nu mai există; este înlocuită de două individualități noi, cărora le-a transmis toată substanța și toate proprietățile ei. Absolut ca un cristal de sare marină dizolvat în apă și a cărui substanță ar da, printr'o nouă cristalizare, două cristale noi. Dacă, din potrivă, nu considerăm în celulă și în ființa unicelulară decât materia viețuitoare și proprietățile ei, divisiunea acestei celule nu face decât să perpetue materia aceasta cu proprietățile ei vitale.

Un infusoriu care se împarte în două, moare, în sensul ce-l dăm morții ființelor superioare, adică dispăre individualitatea ei; infusoriul care primă din lumea externă escitațiunii ce-l făceau să reacționeze într'un mod determinat, care se mișcă, după voință, în cutare sau cutare alt infusoriu de aceeași specie, spre a se împreună cu densus, acest infusoriu nu mai există; cu un cuvânt, unele proprietăți vitale a cărora totalitate constituie ceea ce am pute numi proprietățile psihice ale infusoriului, și cari se manifestă printr'o serie de acte variate, aceste proprietăți dispăr împreună cu individul. Ele se regăsesc, ce e drept, în cele două jumătăți ale infusoriului, în urma divisiunii. Dar putem, oare, să afirmăm că sînt identice? Nu ne vine a crede; cele două infusorii noi au facultăți psihice de aceeași natură ca și ale celui dintău, precum copilul posedă aceleași facultăți psihice ca și mama lui. Precum a observat foarte bine dl Binet, elementele anatomice nu se deosebesc atât, cât s'ar crede, de ființele unicelulare din punctul de vedere al vieții psihice; ele presintă aceleași facultăți mai puțin dezvoltate. O celulă care se împarte, ca și un infusoriu, își perde, deci, individualitatea și moare reproducându-se, dar moare fără a lăsa un cadavru. Aceasta, fiind că la celulă și la ființele unicelulare nu e nici o deosebire între soma și germen; toată substanța viețuitoare a individului se transmite integral urmașilor, dar individul, el însuși, dispăre cu individualitatea lui. Biologii, în general, nu înțeleg astfel moartea celulei; ca și Weisman, ei consideră numai moartea substanței viețuitoare. Pentru densus, o celulă care moare este o celulă care a perdut facultatea de a se reproduce, o celulă a căreia protoplasmă se desorganizează și-și perde proprietățile vitale. În realitate, ei nu sînt seamă de individualitatea celulară și se ocupă numai cu diferitele specii de celule luate în totalitatea lor.

Când se vorbește de durata vieții unei celule sau a unei ființe unicelulare, trebue să se facă deosebire între durata vieții individului și durata speciei. O celulă embrionară, care se înmulțește repede prin divisiune, n'are decât o existență foarte scurtă, adesea numai de câteva ore, pe când o celulă nervoasă, tare, durează, poate, cât și individul căruia aparține.

*

Termanii de viață și de moarte pot, dar, să fie luați în sensuri deosebite, după cum e punctul de vedere din care privește cineva lucrurile. Dacă se consideră numai materia organizată, înzestrată cu proprietățile caracteristice pe cari le manifestă la ființele vie-

țuitoare, se poate dice că materia aceasta, de și susceptibilă de a pieri, este nemuritoare, fiind că se transmite nelinitat, din generație în generație, în aceeași specie, și, probabil, de la o specie la alta, modificându-se. Aceasta e adevărat și pentru ființele pluricelulare, și pentru ființele unicelulare. Dacă, din potrivă, se consideră ființele viețuitoare ca individualități, adică așa precum le vedem în realitate, constituite fiecare de o cantitate de materie organizată, reagisând într'un anumit chip, față de mediul incongiurător, putem spune că toate aceste ființe sunt muritoare, de oare-ce, la un moment dat, dispar, spre a fi înlocuite de altele, ase-

mănătoare lor, dar nu identice. Din punctul acesta de vedere, ființele unicelulare și celulele se comportă ca și ființele superioare; diferă numai, intru cât pot muri, adică dispore, fără a trece în stare de cadavru. Cadavrul este, deci, un fapt contingent, nu inse și necesar, spre a caracterisă moartea.

Tocmai pentru că n'au ținut seamă de datele acestea, unii biologi au fost conduși să declare că ființele unicelulare sunt nemuritoare, ceea-ce pare a fi un adevărat sofism. Nu există nici o ființă nemuritoare.

V. N.

Carmen Sylva despre cântarea românească.

Cu ocaziunea inaugurării universității din Iași, corpul profesoral de la acea universitate, a fost primit în audiență de regina Elisabeta. Dl A. D. Xenopol a citit și înmănuat Maj. Sale o frumoasă adresă de simpatie și de devotament, prin care se arată adâncă venerațiune către „regina României“ și „regina din lumea gândurilor“.

Maj. Sa ș-a exprimat înalta sa mulțumire pentru aceasta manifestație de simpatie, apoi a rostit următoarele cuvinte pline de farmec :

A fost pentru Mine un isvor de emoțiune adâncă să citească numele Meu săpat în piatră în acest sanctuar de știință ; căci acest loc îl merit numai ca școlar fervent și, poate, pentru ardețoarea Mea dorință de a vedea pe fii continuând, în același spirit, cu aceleași bucurioase jefre, opera părinților lor.

Cei mai glorioși maestri pe cari i-a născut frumoasa noastră țară, — Miron Costin, istoricul-patriot, Dosofteu, evlaviosul traducător al psalmilor, Vasile Alexandri, a cărui gură de aur a cântat ceea-ce urechea-i ageră aușia : bătaile inimii patriei sale — acestia au fost și dascălii Mei. Densii m'au îndrumat spre isvorul îmbelșugat : sufletul poporului, gura ănsă-și a poporului din care curg rubine, în care cântă privighetoarea trimisă de Dđeu, ca un glas melodios al Fierei vibrând în pădurile adânci ale României, pe livețile sale pline de soare, pe aurul mișcător al lanurilor sale. Și acolo, ca la stăturile sfinxului, nesecate în haina lor și cu nestârșita lui înțelepciune, sufletul va bé totdeauna apa curată, răcoroasă și inviorătoare a stâncei.

Cântarea poporului e cea mai sublimă din poesii. A cânta înseamnă a trăi, și a trăi înseamnă a suferi.

Cântarea poporului e cea mai adâncă din poesii. Ea ținește dintr'un strigăt de bucurie sau de durere, de nădejde sau de chin, fie-care o simte pentru înțea oară.

Numai acela are dreptul de a se numi poet, care a putut să o exprime.

Această rară fericire Mi-a fost dată : Mi-a fost

dat să aud cântarea românească încă ascunsă în necunoscut ; și, printr'ănsa, Am pătuns în inima poporului Meu, ca și cum M'ăș fi născut într'ănsa.

— Și într'ănsa M'am născut a doua oară.

Ce am ajuns, o datoresc acestei școli.

Lumea legendei române M'a înfășurat, M'a pătuns cu farmecul ei. Vocea ei a vibrat în inima Mea. Într'ănsa, spre norocul Meu, am putut învăță ; într'ănsa, cât Voiu trăi, Voiu învăță mereu.

Maestrii artei primitive creștine zugrăvian, dice-se, în genunchi, rugându-se. Și Eu stau în genunchi : Și eu Me aflu în rugăciune înaintea acestei poesii — cea mai curată din toate câte a dat Dđeu copiilor sei — ca înaintea cuvântului pogorit din Cer pentru a împărășia întunerecul, și care ne ridică spre acele culmi luminoase unde spiritul omenesc, și copilăria sa, a vedit ca Cântare sublimă ridicându-se în razele Feșii lui Dđeu.

Aceasta trebuie să amintească piatra pe care dragostea voastră Mi-a consacrat-o. Mulțumesc adânc, cu bucurie, pe acei cari învață împreună cu Mine.

Trăiască Cântarea, vecinic tinără, a scumpei noastre țeri.

Trăiască inimile tinere cari o vor repeți, de asupra cenușei noastre și către sufletele noastre !

Trăiască toți căți învață, — și trăiască toți căți dau învățătură.

Căci a da învățătură înseamnă a învăță de două ori.

De lângă Cattaro.

— La ilustrația de pe pagina 521. —

În timpul din urmă poporațiunea sudo-slavă a început să-și atragă luarea aminte a bărbaților politici. Mișcarea ce se observă acolo, par că e preludiul unei șgduiri mai mari. Din cauza aceasta, găsim interesant să publicăm ilustrațiunea, care înfășoșează o priveliște aproape de Cattaro.

Scena ne arată o mică cărciumă, unde oamenii din mai multe părți stau să se odihnească puțin. O cărciumă improvizată, precum multe din acele părți numai se improvisează, căci elementele dușmane și oamenii rei le prepădesc.

Surioarele.

— La ilustrația de pe pagina 524. —

Lilica și Mariți sunt surori, care se iubesc mult. Dorința lor cea mai ferbinte a fost să se fotografieze împreună. Părinții le-au făcut pe voie. Iată-le, ce drăgălașe mai sunt.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare. *Di Sextil Pușcariu* va publica în curând la Brașov, în editura librăriei Ciurcu, un volum intitulat „Juvenilia“ care va conține bucăți de proză și poezii, din care autorul ne-a pus la dispoziție poezia în proză „În luna maiu“, pe care o publicăm în nr. acesta. — *Basmăle lui Fundescu*, ediția a doua, cu o prefață de dl B. P. Hașdău, au apărut zilele trecute la București. — *Di Petru Vulcan* va scoate în curând la lumină în București un volum de nuvele, intitulat „După natură“. — *P. Sa episcopul Timuș* de Argeș lucrează la un dicționar arhicografic, adică biografia sfinților bisericăi ortodoxe.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1903, Academia Română va decerne premiul Statului Lazăr, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România, din punctul de vedere economic și al compozițiunii lor chimice“. Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 septembrie 1902.

Monumentul lui Gr. Alexandrescu, care se ridică la Târgoviște, se face din inițiativa dnei Smara, cunoscuta scriitoare. Dsa a lucrat singură, fără comitet, de aceea a mers poate așa iute. Bustul e de bronz, iar treptele și coloana de marmoră. Prințesa Maria, care a primit-o, i-a dat spre scopul acesta 200 lei, primăria comunei Târgoviște 1500, ministrul instrucțiunii publice 300, ministrul de domenii 100, prefectura din Târgoviște 100. Restul s'a adunat prin liste de subscriere și din conferențele literare ce a ținut spre scopul acesta. Monumentul va fi de 4 metri înălțime, simplu și impunător, vrednic de cel mai mare fabulist român.

Mosaicuri de Smara. Diligenta noastră colaboratoare bucureșteană, dna Smara, a scos acolo la lumină un volum intitulat „Mosaicuri“. Sub titlul acesta cumulativ se cuprind nuvele, schițe, impresii de călătorie și cugetări. Multe din ele s'au publicat întâia oară în „Familia“, cetitorii noștri le cunosc dară bine. Felul de a scrie simplu și natural al autoarei, se manifestează în toate bucățile aceste. De aceea cetitorii le citesc cu plăcere. Fără pretențiuni mari, dna Smara ne prezintă descrieri colorate și atrăgătoare, ne zugrăvește pasiuni și impresii profunde, cari lasă urme în sufletul cetitorului. E par că o aquarelistă. Volumul de 260 pagini, costă 2 lei.

Cătră un nou ideal. Sub titlul acesta, dl N. Filipescu, unul din fruntașii partidului conservator tiner din România, a publicat la București un volum foarte interesant. Întregul e scris cu condei de politician, înse partea primă are și considerațiuni pur științifice. Se împarte în 3 părți; întâiu „Critica“, apoi „Leacul“ și în fine „Concluziuni“. Articolul prim, „Împreunarea filosofiei“ și mai cu seamă: „Credințele noastre“ și „Curentul idealist“ sânt niște lecturi filosofice-estetice, cari denotă multă învățatură. Ele vor fi cetite cu plăcere de ori cine. Prețul 2 lei.

Opera din București. Stagiunea operii la Teatrul Național din București se va deschide la 4/16 noiembrie. Repertoriul cuprinde 11 opere, dintre care una originală „Petru Rareș“ de Ed. Caudella, iar opere comice 26. Stagiunea se va inaugura cu opera „Favorita“.

Concerte și reprezentații teatrale. Reuniunea soldatilor români din Sibiu va da la 1/13 noiembrie con-

cert însoțit de reprezentație teatrală, sub conducerea dlui învățator Candid Popa, și cu concursul mai multor clerici. În concert se vor cânta compoziții, de D. Cunțanu, T. Flondor, N. Popovici, G. Dima și Porumbescu. Apoi se va juca „Vlăduțul mamei“ comedie într'un act, de I. Lupescu. În fine dans. — În *Elisabetinul-Timișorii*, Reuniunea română de cântări arangează la 14 noiembrie o festivitate literară, însoțită de concert, teatru, declamațiuni și joc. Se va juca „Nebunul“ dramă originală în 2 acte, de Or. Țințariu.

Dicționar macedo-român. Părintele Ioan Georgiade-Murnu, preot al „Comunității Macedo-Valahe“ din Budapesta, va publica în curând un dicționar complet al dialectului macedo-român. În urma unei munci neobosite, făcute în timp de mai mulți ani, părintele Ioan Georgiade-Murnu a reușit să facă o lucrare neprețuită pentru limba macedo-română în special și pentru limba română în general.

Compozițiile lui Porumbescu. Dna Maria L. Rațiu născută Porumbescu ne comunică, că în curând va scoate de sub tipar primul caet din compozițiunile musicale remase de la fratele dsale Ciprian Porumbescu; caetul va conține 7 piese și anume: 1, Imn de urare (pentru 2 voci) 2, Hora Prahovei (p. pian.) 3, A căcut o rază lină (poezia de Matilda Cugler.) 4, Fluturăș de noapte (polca pentru pian.) 5, Frunză verde mărgăril (cântec popular.) 6, Pe câmpiile Stupcei (Marzurca pentru pian.) 7, Fata Popii (poezie de D. Bolintineanu.) Costul caetului elegant tipărit pentru abonați va fi 75 cr., iar pentru on. public amator 1 fl. Amatorii pot ave ori-care din aceste piese și separat cu 25 cr. bucata. Adresa dnei M. L. Rațiu este: România orașul Buzeu strada Salvarei.

Piese teatrale noue. *Di Polizu-Micșunescu* a scris o nouă piesă originală, care s'a și pus în repetiție la Teatrul Național din București. — *Di Titus Dunca*, inginer șef al județului Vaslui, a dat direcției Teatrului Național din Iași o piesă intitulată: „Învingător și învins“.

Reviste. *Albina*, revista pentru popor, întemeiată de ministerul instrucțiunii publice din România, sub conducerea dlui Gârbovicean, a apărut cu cuprins variat și interesant. — *Foia Literară*, care a început să iasă în Oradea-mare, în primăvara trecută, sub redacția dnei Rudow-Suciu, a încetat.

C E N O U ?

Hymen. *Di dr. Aurel Lazar*, avocat în Oradea-mare și dsoara *Valeria Feier*, fiica dlui George Feier, avocat și proprietar în Boroș-Ineu, ș-au serbat cununia în duminica trecută, la Boroș-Ineu. Actul cununii a fost oficiat de părintele Vasile Mangra, care la sfârșit a adresat mirilor o cuvântare. Cumetri au fost dl dr. Coriolan Pop, avocat în Oradea-mare, cu dna Aurelia Vulcan. Paranimfe și viferi: dsoara Lucia Feier cu dl drd Aurel Vălean, dra Delia Marienescu cu dl dr. Nicolae Popovici, dsoara Marioara Pătruțiu cu dl dr. Traian Șincai, dsoara Anica Tessényi cu dl Andrei Daraban, dsoara Ida Pop cu dl Sabin Ignat, dsoara Hortensia Miclea cu dl George Vodă, micuța Nora Kiss cu băiatul Aurel Kiss. După cununie, la părinții miresei a urmat o masă bogată, după care s'a început jocul care a ținut până dimineața. — *Di Dionisiu Vaida*, absolvent de teologie și profesor de preparandie, se va cunună cu dsoara

Rosa Pocol în Losna-mare, la 20 novembre st. n. — *Di Isidor A. Butnariu*, absolvent de teologie, se va cunună cu dsoara Șarlota Eufemia Barbu, în Roșia-montană. — *Di Silviu A. Damian* din Orăștie ș-a încredințat de soție pe dsoara Letiția V. Rimbaș din Brad. — *Di Ioan Iovașcu*, învățător la școala comunală din Vâlcele, s'a cununat la 7 nov. n. cu dsoara Minodora Gabor în Certeșul-de-sus. — *Di Laurențiu Avram*, absolvent de teologie, la 11 novembre n. s'a cununat cu dsoara Gabriela Meseșianu, în Chiueșd. — *Di Mih. Zamfirescu* și dsoara Marița D. Pana s'au cununat în duminica trecută în Satulung, lângă Brașov. — *Di Dionisiu Poporici*, învățător în Prisaca, protopopiatul Caransebeș, s'a logodit cu dsoara Ecaterina Cadariu din Lugoș.

Reuniunea femellor române din comitatul Hunedorii a adresat prin presidenta dna Elena Pop Hossu-Longin și secretarii dnii dr. S. Moldovan din Orăștie și dr. Gavrilă Suciu din Hațeg, un apel călduros la damele române din comitatul Hunedorii, cerându-le ajutorul pentru a da un avânt mai nalt industriei casnice femeiești. Acesta se va face prin o legătură cu o magazie mare din Viena, unde prin Reuniune s'ar trimite spre vândare tot felul de lucruri de ale țărâncelor noastre. Totodată la vară să se aranjeze o expoziție de manufacture femeiești. Aplaudăm din toată inima zelumul Reuniunii și-i urăm succes.

Românii gr. cat. și congresul catolic din Budapesta. În conferința episcopilor romano-catolici din Budapesta, ținută la 6 novembre n., sub presidiul primatului din Strigoniu, arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi, înainte d'a se începe discuția asupra autonomiei, a declarat, că conform hotărârii luate de majoritatea episcopatului gr. c. român la 23 iunie la Blaș, nici clerul nici poporul român nu vor lua parte la congresul regnicolar al autonomiei catolice, convocat pe ziua de 11 novembre n. În ședința a doua, ținută luni, mitropolitul Mihályi și episcopul Radu nu s'au mai presintat, iar episcopul Pavel nu s'a dus nici la cea dintâi; numai episcopul Szabo a fost de față.

Reuniunea femeilor române din Brașov se va întruni în adunare generală vineri la 7/19 novembre, sub presidiul dnei Agnes Dușoiu, secretar dl Lazar Nastasi. La ordinea zilei este și modificarea statutelor.

Din viața împărătesei și reginei Elisabeta. Regina Elisabeta a stat aproape o lună la Budapesta. Se pare că ea a fost foarte uimită sosind la Pesta și văzând transformările care s'au făcut castelului regal din capitala Ungariei. Noua terasă, de unde privirea domână așa de departe și așa de sus, a fermecat-o cu totul. Ea a petrecut acolo toate diminețele și nu putea în deajuns să admire superba panoramă care se desfășură la picioarele ei. Felul de viață al suveranei s'a schimbat foarte puțin. Ea se scula de vreme, făcea o lungă preumblare prin grădina castelului și luă masa pe terasă. Apoi își făcea corespondența și citea câte ceva. Pe când timpul eră încă frumos, ea își făcea regulat plimbarea în trăsură în munții Budapestei. Lectorul ei, d. Baker, care o însoția în mod alternativ cu o damă de onoare îi citea pe drum ziarele francez, germane și engleze. Cu d. Barker suverana austro-ungară de obicei vorbește limba grecească modernă: din contră, cu damele din suita ei, contesele Festetich, Starai și d-ra Ferenczy, ea nu vorbește de cât ungurește. Regina Elisabeta care, ne scie, eră odată amazonă pasi-

onată, stând pe șea cu o grație foarte mare, a părăsit cu totul acest sport de când e bolnăvicioasă. Principala hrană a reginei constă în lapte. Ea are obiceiul de a se duce singură să mulgă vacile spre a bé lapte proaspăt.

† **George Chițu.** Primum vestea tristă din România, că George Chițu, unul din fruntașii țării, membru al Academiei Române, a încetat din viață la moșia sa Mirila din județul Dolj. Reposatul s'a născut la Craiova, dintr'o familie onorabilă de comercianți. În viața sa politică, densusl a ocupat cele mai înalte demnități și a fost unul din șefii partidului liberal. Sub domnia lui Cuza Vodă a fost primar al Craiovei. Sub regele Carol a fost în mai multe rânduri ministru al instrucțiunii, al finanțelor și al justiției. Pe când eră în puterea vârstei, eră un orator de frunte, plin de vervă și de energie; ca bărbat politic, a fost totdeauna foarte iubit și amabil, stimat totdeauna chiar și de adversarii sei. În anii din urmă, lovit de boală, s'a retras din arena politică, nu mai venia nici la Academie, unde făcea parte din secțiunea literară. Astfel aceasta secțiune are acuma doi morți: pe Alexandru Roman și pe George Chițu.

Călimdarul săptămânei.

Duminica (XXII) Ev. a 6-a dela Luca, c 8. gi. 5 a iav. 11.			
Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele
Duminică	2 Mart. Acidin	14 Levin	7 7 3 52
Luni	3 Mart. Achepsima	15 Leopold	7 9 3 50
Marti	4 Cuv. Ioanichie	16 Ottomar	7 10 3 49
Mercuri	5 Mart. Galacteon	17 Emma	7 12 3 47
Joi	6 Păr. Pavel mărtur.	18 Eugen	7 13 3 46
Vineri	7 SS. 33 M. Milent	19 Elisabeta	7 16 3 45
Sâmbătă	8 † Arch. Mich. și Gaor.	20 Corbinian	7 17 3 44

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuesc momentan după sosirea comandai.

10—12

Directiunea institutului.